æstimationem litis parii, quam læserit, nihilominus condemnandus; sciturus, quod si suspensione durante damnabiliter ingesserit se divinis, irregularitatis laqueo se involvet, secundum Canonicas sanctiones, a qua non nisi per Summum Pontificem poterit liberari. Salvis aliis constitutionibus, quæ judicibus male judicantibus pœnas ingerunt & infligunt. Dignum est enim, ut qui in tot præsumit offendere, pœna multiplici castigetur, cap. 1. de sent. & re jud. in 6.

Ad Apostolicæ dignitatis, & infra. Sane cum dura guerrarum commotio nonnullas Christianæ professionis Provincias diutius afflixisset, nos ad Fridericum præcipuum Principem sæcularem hujusmodi dissensionis & tribulationis auctorem, a felicis recordationis Gregorio Papa prædecessore nostro suis exeessibus anathematis vinculo innodatum, speciales nuncios & magnæ auctoritatis viros, videlicet venerabiles Fratres P. Albanensem & H. Sabinensem Episcopos, ac dilectum filium Guilielmum Basilicæ duodecim Apostolorum Presbyterum Cardinalem, qui salutem zelabantur ipsius, duximus destinandos, facientes sibi proponi per ipsos, quod nos & fratres nostri, quantum in nobis erat, pacem per omnia secum habere, necnon cum omnibus hominibus optamus, parati sibi pacem & tranquillitatem dare, ac mundo etiam universo. Et quia Prælatorum, Clericorum, omniumque aliorum, quos detinebat captivos, & omnium captivorum tam Clericorum, quam Laicorum, quos ceperat in galeis, restitutio poterat esse pacis plurimum inductiva, eum ut illos restitueret, (cum hoc idem tam ipse, quam sui nuncii, antequam ad Apostolatus vocati essemus officium, promisissent) rogari ac peti fecimus ab ipso per eosdem, ac proponi insuper, quod iidem parati erant pro nobis audire & tractare pacem, ac etiam audire satisfactionem, quam facere Princeps vellet de omnibus pro quibus erat vinculo excommunicationis adstrictus. Et offerre præterea, quod si Ecclesia eum in aliquo contra debitum læserat, (quod non credebat) parata erat corrigere ac in statum debitum reformare. Et si diceret ipse, quod in nullo contra justitiam læserat Ecclesiam, nec quod nos ipsum contra justitiam læssissemus, parati eramus vocare Reges, & Prælatos, & Principes tam Ecclesiasticos, quam seculares ad aliquem tutumlocum, ubi per se vel solemnes nuncios convenirent. Eratque parata Ecclesia de consilio Consilii sibi satisfacere, si eum læsisset in aliquo, ac revocare sententiam, si quam contra ipsum injuste tulisset, & cum omni mansuetudine & misericordia, quantum cum Deo & honore suo fieri poterat, recipere de injuriis & offensis ipsi Ecclesiæ, suisque per eum irrogatis, satisfactionem ab eo volebat; Et omnes amicos suos sibique adherentes in pace ponere, plenaque securitate gaudere, ut nunquam hac occasione possent aliquod subire discrimen. Sed licet sic apud eum pro pace paternis monitis & precum instistere curaremus lenitate; idem tamen Pharaonis imitatus duritiam, & obturans more aspidis aures suas, preces hujusmodi & monita elata obstinatione ac obstinata elatione despexit. Propter quod non valentes absque gravi offensa Christi ejus iniquitates amplius tolerare, cogimur urgente nos conscientia juste animadvertere in eumdem. Et ut ad præsens de multis aliis ejus scelcribus taceamus, quatuor gravissima, quæ nulla possunt tergiversatione celari, commisit. Dejeravit enim multoties, pacem quondam inter Ecclesiam & Imperium reformatam temere violando, &c. Perpetravit sacrilegium, capi faciens Cardinales sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac aliarum Ecclesiarum Prælatos, & Clericos religiosos & seculares, venientes ad Concilium, quod idem prædecessor noster duxerat convocandum, &c. De hæresi quoque non dubiis & levibus, sed evidentibus argumentis suspectus habetur, &c. Præter hæc Regnum Siciliæ, quod est speciale patrimonium Principis Apostolorum, & quod idem ab Apostolica sede tenebat in feudum, jam ad tantam in Clericis & laicis exinanitionem servitutemque redegit, quod, eis pene nihil habentibus, & omnibus exinde fere probis ejectis, illos qui remanserunt ibidem, sub servili quasi conditione vivere, atque Romanam Ecclesiam, cujus sunt principaliter homines & vassalli, offendere multipliciter & hostiliter impugnare compellit. Posset etiam merito reprehendi, quod mille quidem surtorum annuam pensionem, in qua pro eodem regno ipsi Ecclesiæ Romanæ tenetur, per novem annos & amplius solvere prætermisit. Nos itaque super præmissis, & quam pluribus aliis ejus nefandis excessibus, cum fratribus nostris & sancto Concilio deliberatione prahabita diligenti, cum Jesu Christi vices licet immeriti teneamus in terris, nobisque in B. Petri persona sit dictum: Quodcunque ligaveris super terram, erit ligatum & in cælis, memoratum Principem, qui se Imperio & Regnis, omnique honore & dignitate reddidit tam indignum, quique propter suas iniquitates adeo ne regnet & imperet est abjectus, suis ligatum peccatis & abjectum, omnique honore ac dignitate privatum a Domino ostendimus, denunciamus, nihilominus sententiando privamus: omnes qui ei juramento fidelitatis teneantur astricti, a juramento hujusmodi perpetuo absolventes: auctoritate Apostolica firmiter inhibendo, ne quisquam de cetero sibi tamquam Imperatori vel Regi pareat & intendat. Decernendo quoslibet, qui ei deinceps ut Regi vel Imperatori consilium vel auxilium præstiterint, seu favorem, ipso facto excommunicationis sententiæ subjacere. Illi autem ad quos in eodem Imperio Imperatoris spectat electio, eligant libere successorem. De præfato Ciliciæ Regno providere curabimus cum eorumdem fratrum nostrorum consilio, sicut videbimus expedire, c. ad Apostolicæ de sent. & re jud. in 6.

Cordi nobis est lites minuere, & a laboribus relevare subjectos. Sancimus igitur, ut si quis in judicio, vel extra, super interlocutoria vel gravamine aliquo ad nos duxerit appellandum, causam appellationis in scriptis assignare deproperet, petat Apostoles, quos ei præcipimus exhiberi: in quibus appellationis causam exprimat, & cur appellatio non sit admissa, vel si appellationi forsan ex Superioris reverentia sit delatum. Post hoc appellatori secundum locorum distantiam, personarum & negotii qualitatem, tempore prosecutionis indulto, si voluerit appellatus & petierit, principales personæ per se vel procuratores instructos cum mandatis ad agendum, & cum rationibus & munimentis ad causam spectantibus, accedant ad Sedem Apostolicam sic parati, ut (si nobis visum fuerit expedire) finito appellationis articulo, vel de partium voluntate omisso, procedant in negotio principali, quantum de jure poterit & debebit: his quæ in appellationibus a definitivis sententiis interpositis antiquitas statuit, non mutatis. Quod si appellator, quæ præmissa sunt, non observet, reputabitur non appellans, & ad prioris judicis redibit examen in expensis legitimis condemnandus. Si autem appellatus contempserit hoc statutum, in eum tamquam contumacem tam in expensis, quam in causa, (quantum a jure permittitur) procedatur. Justum est equidem, ut in eum jura insurgant, qui jus & judicem & partem eludit, cap. 1. de appell. in 6.

Legitima suspicionis causa contra judicem assignata, & Arbitris a partibus secundum formam juris electis, qui de ipsa cognoscant sæpe contingit, quod ipsis in idem convenire nolentibus, nec tertium advocantibus, cum quo ambo vel alter eorum procedat ad decisionem ipsius negotii, ut tenentur, judex proferat excommunicationis sententiam contra ipsos, quam ipsi tum propter odium, tum propter favorem partium diutius vilipendunt. Quare causa ipsa plus debito prorogata, non proceditur ad cognitionem negotii principalis. Volentes igitur morbo hujusmodi necessariam adhibere medelam, statuimus, ut ipsis Arbitris per judicem competens terminus præfigatur, infra quem in idem conveniant, vel tertium concorditer advocent, cum quo ambo, vel alter eorum ejusdem suspicionis negotium terminare procurent. Alioquin judex ex tunc in principali negotio procedere non omittat, can. legitima, eod. tit.

9. Pro humani redemptione generis de summis cælorum ad ima mundi descendens, & mortem tandem subiens temporalem DEI Filius Jesus Christus, ne gregem sui pretio Sanguinis glorioſi redemptum ascensurus post resurrectionem ad Patrem absque pastore deseveret, ipsius curam beato Petro Apostolo (ut sua stabilitate fidei ceteros in Christiana religione firmaret, eorumque mentes ad salutis opera suæ accenderet devotionis ardore) commisit: unde nos ejusdem Apostoli effecti, disponente Domino (licet immeriti) successores, & ipsius Redemptoris locum in terris, quamquam indigne, tenentes, circa gregis ejusdem custodiam sollicitis excitati vigiliis, & animarum saluti jugis attentione cogitationis intendere, summovendo noxia, & agendo profutura debemus; ut excusso a nobis negligentiæ somno, nostrique cordis oculis diligentia sedula vigilantibus, animas Deo lucrifacere suæ nobis cooperante gratia valeamus. Cum igitur illi, qui sic horrenda inhumanitate detestandaque sævitia mortem sitiunt aliorum, ut ipsos faciant per assassinos occidi, non solum corporum, sed etiam mortem procurent animarum, nisi eos exuberans gratia Divina prævenerit, ut sint armis spiritualibus præmuniti; ac omnis potestas tribuatur a Domino ad justitiam rectumque judicium exercendum; Nos tanto periculo volentes occurrere animarum, & tam nefarias præsumptiones Ecclesiasticæ animadversionis mucrone ferire, ut metus pœnæ meta hujusmodi præsumptionis existat, præsertim cum nonnulli Magnates, taliter perimi formidantes, coacti fuerint securitatem ab eorumdem assassinorum Domino impetrare, sicque ab eo non absque Christianæ dignitatis opprobrio redimere quodammodo vitam suam; sacri approbatione Concilii statuimus, ut quicunque Princeps, Prælatus, seu quævis alia Ecclesiastica sæcularisve persona, quempiam Christianorum per prædictos assassinos interfici fecerit, vel etiam mandaverit, (quamquam mors ex hoc forsitan non sequatur) aut eos receptaverit, vel defenderit, seu occultaverit, excommunicationis & depositionis a dignitate, honore, Ordine, officio & beneficio incurrat sententias ipso facto; & illa aliis libere per illos, ad quos eorum collatio pertinet, conferantur. Sit etiam cum suis bonis mundanis omnibus, tamquam Christianæ religionis æmulus, a toto Christiano populo diffidatus perpetuo. Et postquam probabilibus constiterit argumentis, aliquem scelus tam execrabile commisisse, nullatenus alia excommunicationis vel depositionis seu diffidationis adversus eum sententia requiratur, c. 1. de homicid. in 6.

Mirum est, tantam fuisse illius Sæculi in loquendo barbariem, ut quæ tribus quatuorve lineolis exprimi perspicue ac eleganter poterant, longissimis & perplexis multiloquiorum ambagibus, & interjectis inutilibus, frequentibus & intricatis parenthesum multiplicium anfractibus, ad ultimam usque nauseam exprimere affectarent, etiam eminentes dignitate personæ, ut ex ejus Concilii constitutionibus liquido constat. Quæ etiam in originali plerumque prolixiores sunt, quam in compilatione canonica Pontificis Bonifacii, quam sequi prælegi.

Volentes libertatem, quam nonnullis Apostolica sedes privilegio exemptionis indulsit, sic integram observari, ut & illam alii non infringant, & ipsi limites ejus non excedant, declaratione irrefragabili definimus, quod quantumcumque sic exempti gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, sive contractus, aut rei de qua contra ipsos agitur, rite possunt coram locorum Ordinariis conventiri, & illi quoad hoc suam in ipsos jurisdictionem, prout jus exigit, exercere. Numquid ergo caret omnino in his commodo libertatis? Non utique: quia nec coram Ordinariis ipsis, dummodo sit in loco exempto commissum delictum, vel contractus initus, aut res religiosa, nec ubi domicilium habent, si alibi delinquant, vel contrahant, aut res ipsa consistat, conveniri possunt aliquatenus super istis: nec domiciliorum prætextu locorum Diœcesani (si ubi deliquerunt, vel contraxerunt, aut res ipsa consistit, illi conveniantur) remittendi eos illuc, vel ipsis ut illic respondeant, injungendi aliquam habent potestatem: salvis nihilominus casibus aliis, in quibus eos Episcoporum jurisdictioni subesse canonica præcipiunt instituta. Et idipsum decernimus circa illos, quibus, ut non nisi sub uno certo judice teneantur de se conquerentibus respondere, Apostolico privilegio est concessum. In eos autem, quibus ne interdici, suspendi, vel excommunicari a quoquam valeant, a Sede Apostolica est indultum, sicut sunt Religiosi quamplures, in quorum privilegiis continetur, ne quisquam Episcopus Monasteriorum suorum Monachos pro ulla causa, ullove loco interdicere, suspendere, vel excommunicare præsumat: iidem Ordinarii jurisdictionem suam, quantum ad ista, ubicumque illi fuerint, penitus exercere non possunt. Nisi forsan ipsi Monachi ad Monasteriorum suorum priovatus Ordinariis eisdem subjectos, (ut vel gerant eorum regimen, vel in eis tamquam proprii ipsorum locorum Monachi resideant) fuerint destinati; tunc enim etsi libere possint ad eadem monasteria revocari: ac tam illorum quam ipsorum prioratuum Monachi reputentur, (cum non sit inconveniens aliquem utrobique locum habere monachicum) unum alteri subesse Monasterio, vel ab ipso noscitur dependere: ratione tamen eorumdem Prioratuum dicti Ordinarii sua jurisdictione in ipsis, etiam quoad præmissa, quandiu morantur in illis, licite uti possunt.

C. 1. de privilegiis in 6. Vide infra Concilium Tridentinum sess. 7. de reform. c. 14. ubi hæc Decretalis innovatur.

10. Cum de diversis mundi partibus multi confluant ad Sedem Apostolicam quasi Matrem; nos ad commune tam ipsorum quam aliorum omnium commodum & profectum paterna sollicitudine intendentes, ut sit illis mora hujusmodi fructuosa, providimus, quod ibidem de cetero regatur & vigeat juris Divini studium & humani, Canonici videlicet & Civilis; unde volumus & statuimus, ut studentes in scholis ipsis penes Sedem eamdem, talibus privilegiis omnino, libertatibus & immunitatibus gaudeant, quibus gaudent studentes in scholis, ubi generale regitur studium, ac recipiant integre proventus suos Ecclesiasticos sicut illi, c. cum de diversis, de priv. in 6.

Honorius Papa III. c. fin. de Magistris eos, qui propter studium Theologiæ absunt a propria Ecclesia, tametsi non resideant, decernit per studii quinquennium percipere beneficiorum proventus. Præterea ut uberior doctrinæ seges ac proventus percipiatur ex linguarum cognitione, sancitum est in Concilio Viennensi, cui præfedit Clemens Papa V. ut in celeberrimis Universitatibus, quales designat Romanam, Bononiensem, Parisiensem, Oxoniensem, & Salmanticensem, erigantur scholæ, in quibus a peritis Professoribus, assignatis convenientibus stipendiis: doceantur linguæ Hebraica, Chaldaica, & Arabica, duobus electis uniuscujusque harum linguarum peritis, qui & publice quosvis accedentes doceant, & harum linguarum libros in Latinum fideliter transferant.

Romana Ecclesia, & infra. Quæstoribus autem fabricæ Ecclesiæ Rhemensis, Archiepiscopus seu Officiales ejus, citandi Suffraganeorum ipsius Ecclesiæ subditos, (quos iidem quæstores sibi resistere, aut nolle parere dixerint) ut super hoc compareant coram ipsis, nequaquam tribuant potestatem. Super benigna vero ipsorum receptione ac subventione ipsi fabricæ facienda, possunt eosdem Suffraganeos & alios Christi fideles Rhemensis provinciæ caritative monere. In concedendis quoque indulgentiis non excedat Rhemensis Archiepiscopus statutum Concilii generalis.

Id statutum videri potest supra in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. c. 62. Refertur c. 1. de pœnit. & remiss. in 6.

Cum medicinalis sit excommunicatio, non mortalis; disciplinans, non eradicans; dum tamen is, in quem lata fuerit, non contemnat; caute provideat judex Ecclesiasticus, ut in ea ferenda ostendat se prosequi quod corrigentis fuerit & medentis. Quisquis igitur excommunicat, excommunicationem in scriptis proferat, & causam excommunicationis expresse conscribat, propter quam excommunicatio proferatur. Exemplum vero ejusmodi scripturæ teneatur excommunicato tradere intra mensem, si fuerit requisitus: super qua requisitione fieri volumus publicum instrumentum, vel litteras testimoniales confici sigillo authentico consignatas. Si quis autem judicum hujusmodi constitutionis temerarius extiterit violator, per mensem unum ab ingressu Ecclesiæ & Divinis officiis noverit se suspensum. Superior vero, ad quem recurritur, sententiam ipsam sine difficultate relaxans, latorem excommunicationis ad expensas & omne interesse condemnet, & alias puniat animadversione condigna: ut pœna decente discant judices, quam grave sit excommunicationum sententias sine maturitate debita fulminare. Et hæc eadem in suspensionis & interdicti sententiis volumus observari. Caveant autem Ecclesiarum Prælati, & judices universi, ne prædictam pœnam suspensionis incurrant: quoniam si contingeret sic suspensos Divina Officia exequi sicut prius, irregularitatem non effugiunt, juxta Canonicas sanctiones, super qua non nisi per Summum Pontificem poterit dispensari, c. 1. de sent. excomm. in 6.

Solet a nonnullis in dubium revocari, an cum aliquis per Superiorem absolvi postulat ad cautelam, dum in se latam excommunicationis sententiam asserit esse nullam, sine contradictionis obstaculo munus ei absolutionis debeat impendi? Et an ante absolutionem hujusmodi is, qui se offert in judicio probaturum, se post appellationem legitimam excommunicatione innodatum, vel intolerabilem errorem in sententia fuisse patenter expressum, sit in ceteris (excepto probationis illius articulo) evitandus? In prima igitur dubitatione sic statuimus observandum, ut petenti absolutio non negetur, quamvis in hoc excommunicator, seu adversarius se opponat, nisi eum excommunicatum pro manifesta dicat offensa: in quo casu terminus octo dierum indulgebitur sic dicenti, ut si probaverit quod opponit, non relaxetur sententia, nisi prius sufficiens præstetur emenda, vel competens cautio de parendo juri, si offensa dubia proponatur. In secunda vero quæstione statuimus, ut is qui ad probandum admittitur, pendente probationis articulo, in ceteris, quæ ut actor in judiciis attentaverit, interim evitetur. Extra judicium vero in officiis, postulationibus, & electionibus, ac legitimis actibus nihilominus admittatur, c. solet, de sent. excom. in 6.

Statuimus, ut nullus judicum participantes cum excommunicatis ab eo in locutione, & aliis quibus ligatur participans excommunicatione minori, ante monitionem canonicam excommunicare majori excommunicatione præsumat; salvis restitutionibus contra illos legitime promulgatis, qui in crimine præsumunt participare damnato. Quod si ex locutione & aliis, quibus participans labitur in minorem, excommunicatus fortius indurescat, poterit Judex post monitionem canonicam hujusmodi participantes consimili damnare censura. Aliter autem in participantes excommunicatio prolata non teneat: & proferentes pœnam legitimam poterunt formidare, cap. statuimus, de sent. excomm. in 6.

Quia periculosum est Episcopis, & eorum Superioribus, propter executionem Pontificalis officii, quod frequenter incumbit, ut in aliquo casu interdicti vel suspensionis incurrant sententiam ipso facto; Nos deliberatione provida duximus statuendum, ut Episcopi, & alii Superiores Prælati, nullius constitutionis occasione, sententiæ, sive mandati,